

Metoda Eisensteina

Zmiennokształtność to siła przekreślająca granice pomiędzy myśleniem i działaniem, tworzeniem i destrukcją, organizmami i materią, życiem i śmiercią. Metamorfoza przeraża – rodzi kształty nieoswojone i nieprzewidywalne. Może także fascynować, kojarzyć się z wolnością i ucieczką przed normami. Odnalezienie się w tej dynamice i wykorzystywanie plastyczności ciała, materii i relacji jest umiejętnością wartą rozwijania. Polem eksperymentów z formą może być sztuka. Ćwiczy w rozciąganiu granic, przekraczaniu ich i wykreślaniu nowych. Oswaja ze zmianą.

Wystawa opowiada o zmiennokształtności poprzez postać Siergieja Eisensteina. Wykorzystuje do tego biografię znanego reżysera i teoretyka, jego filmy, rysunki oraz teksty. Artysta eksplorował potencjał metamorfozy przede wszystkim w swoich rysunkach. Eksperymentalny charakter tych prac nie tylko wiąże się z odkrywaniem nowych tematów i sposobów ekspresji, ale stanowi też klucz do zrozumienia twórczości autora jako działania skoncentrowanego na procesie. Rysunki były dla niego metodą tworzenia i myślenia: wizualnym dziennikiem pozwalającym na bieżąco notować ewolucję siebie i świata.

Podążając tropami pozostawionymi przez artystę, otrzymujemy opowieść o nieustannej transformacji materii, jej wpływie na postrzeganie historii, tożsamości, ciała, popędów i relacji. *Mietod [Metoda]* (1932–1948) to jedna z ostatnich – nieukończonych – książek Eisensteina, w której głosił on potrzebę „myślenia poprzez zmysły”. Takie myślenie wymaga umiejętnej rejestracji przeskoków do innego stanu skupienia, w stronę nowej formy życia lub nowego sposobu funkcjonowania. Sztuka eksponuje momenty ekstazy (ex-stasis), kiedy woda zamienia się w parę, ogień w popiół, a człowiek przekształca się w zwierzę albo staje się kupką kurzu. Sama także prowokuje ciąg transformacji, a jej forma jest tylko nietrwałym uchwyceniem ewolucji świata; ożywianiem tego, co nie-żywe, tworzeniem kostiumów i masek, destrukcją, fragmentaryzacją i poszukiwaniem jedności.

Wystawa oparta jest na cytatach i fragmentach, które spaja hasło „filmowości”. Eisensteina fascynowała umiejętność manipulowania doświadczeniem czasu i przestrzeni za pomocą różnych gatunków artystycznych. Dlatego na wystawie obecne są odniesienia do twórczości inspirujących go artystów pracujących nie tylko z filmem, ale także z rysunkiem czy animacją (Miguel Covarrubias, Walt Disney, Honoré Daumier, J.J. Grandville, Jean Painlevé, Saul Steinberg). „Filmowość” dzieł sztuki była dla Eisensteina warunkiem reprezentacji plazmatycznych cech materii i organizmów. Prace Marcela Broodthaersa, Wandy Czełkowskiej, Władysława Hasióra, Petera Kassovitza, Grzegorza Kowalskiego, Any Mendiety, Hanny Nowickiej, Allana Schneidera, Piotra Kopika czy Franciszki Themerson, zestawione w przestrzeni wystawy z dorobkiem Eisensteina, rozwijają intuicje reżysera i teoretyka i udowadniają, jak bardzo temat zmiennokształtności jest aktualny w sztuce współczesnej.

Niektóre prace prezentowane na wystawie zawierają treści, które mogą być odebrane jako kontrowersyjne. Wstęp dla osób niepełnoletnich jedynie za zgodą opiekunów.

KURATOR

Aleksandra Jach

INICJATOR PROJEKTU

Tomasz Majewski

KOORDYNATORZY

Katarzyna Mróz - koordynacja wystawy; Martyn Kramek - koordynacja wydawnictw

architektura wystawy
Krzysztof Skoczylas